

A helyek szelleme

Szubjektív művésztelepi körkép Székelyföldről, a teljesség igénye nélkül

FERENCZ S. APOR

művésztelep

Romániában a 89-es rendszerváltást követően, már a 90-es évek elejétől az addig is működő és már hagyományokkal rendelkező művésztelepek mellett számos kisebb-nagyobb, szakmailag igen változatos nivójú alkotótelep létesült. Ezek többsége azóta is működik. Ez alól nem volt kivétel a székelyföldi régió sem: a 2000-es évek első évtizedében, Székelyföldön ismét tanúi lehettünk egyfajta „művésztelepboom”-nak. Több új alkotóműhely indult, „friss vért” szállítva a régió képzőművészeti áramlatába. Hosszasan sorolhatnánk a településneveket, és kitérhetnénk az adott alkotóműhely működését biztosító intézményi, szervezeti, állami vagy magán támogatási rendszerekre is, vagy beszélhetnénk arról, hogy némelyik életre hívása milyen módon kapcsolódott a

lokális, adott esetben a tágabb környezethez, milyen szakmai érdekek, elvek/célok mentén szerveződött, illetve működik. Néhány ezek közül – természetesen szakmai szempontokat figyelembe véve – mindenképp említésre méltó.

Május végén zárult a csíkszeredai Free Camp Művésztelep, amely a korábbi „Inter Artból” nőtt ki magát a 2000-es évek elejétől. Az alkotótábor működtetője a Hargita Megyei Kulturális Központ, szakmai vezetője Botár László képzőművész. Szintén intézményi támogatással, július folyamán került megrendezésre a székelyudvarhelyi Pulzus Művésztelep, amelyet a helyi Haáz Rezső Múzeum tart fenn 2012 óta. A nyár folyamán működött a Gyergyószárhegyi Művésztelep is, a Gyergyószárhegyi Alkotó- és Kulturális Központtal a háttérben (2014-től), Czibalmos Attila és Ferencz Zoltán szakmai vezetésével.

Több művésztelep fenntartását biztosítja szervezeti, alapítványi és más, magánmecenatúra jellegű támogatás. Ilyen a Teleki Kastély Alapítvány és a Castel Art Pro szervezésében, Gernyeszegen zajló Kastélypark Művésztelep. Pokorny Attila és Knyihár Amarilla irányításával a tábor idei, negyedik évada augusztus 11-én zárta kapuit. Pár nappal később táborzáróra került sor az ötödik kiadásánál tartó, nyáradszeredai Zereda Művésztelepen is. A telep a Tordai család támogatásának és Berze Imre képzőművész szakmai-szervezői munkájának köszönheti

TAKASHI IKEZAWA japán művész munka közben
Gyergyószárhegyi GNAP Művésztelep

XIAO LI kínai művésznő munka közben
Gyergyószárhegyi GNAP Művésztelep

színvonalát, létezését. Magánmecenatúra áll az erdővidéki Olasztelken évről évre megrendezett alkotótélepek háttérfinanszírozásában is. A Rác család és a Dániel Kastély Egyesület támogatásával működő telepen az idén augusztusban csíkszeredai művészek alkothattak.

Augusztus folyamán, az ARTEast Alapítvány és a B5 Stúdió szervezésében, tíznapos rezidensprogram zajlott Marosvásárhelyen. Az In Situ elnevezésű program felhívást intézett kortárs alkotókhoz a B5 Stúdió archívumának vizsgálatára és feltárására (fotódokumentumok, nyomtatványok, műalkotások stb.). A projekt meghívott alkotói: Jaroslav Kiša (Szlovákia), a Borsos Lőrinc-művészpáros (Magyarország), Sonja Hornung (Ausztrália), Richard Pettifer (Németország), Claudiu Cobilanschi és Iulia Toma (Románia), valamint Mircea Nicolae (Románia), akik nyílt pályázat útján kerültek be a csapatba. A rezidensek munkáját a B5 Stúdió alapítója, Bartha József, a Monotremu-művészpáros és Ungvári-Zrínyi Kata teoretikus segítették.

Említésre méltó a Minitremu Egyesület által, idén második alkalommal Szovátán megszervezett, Minitremu kortárs művészeti alkotótábor, amely kizárólag a középiskolás korosztályt célozta meg. A táborban alkalom nyílt találkozni és szabadon beszélgetni a román és a nemzetközi kortárs művészet jelentős képviselőivel alkotásaikon keresztül vagy az általuk létesített platformokon. Az idei tábor meghívottjai: Dan Perjovschi, Anca Benera és Estefan Arnold, az ABC House Brussels, Adorjáni Márta és Răzvan Anton, Kozma Levente (Simultan), Xandra Popescu és Larisa Crunțeanu, Alina Popa és Florin Flueraș voltak, akik rajz-, írás-, kutatás-, dokumentáció-, könyvkötő-, fotó-videó, technológia-, performansz- és kurátori műhelyeket vezettek.

Talán kicsit elfogultan, de úgy érzem, mindenképp vissza kell kanyarodnom a több mint 40 évet megélt (és még mindig működő) Szárhegyhez és az öt éve született fiatal székelyudvarhelyi Pulzushoz. Két különböző korú, különböző idő- és szakmai ívet bejáró alkotóműhelyről van szó – de egy bizonyos ponton mégiscsak találkoznak. Mi a kettejük közös értéke? Mindkét művésztelep elsődleges célja, hogy a lokális kulturális értékeket beemelje egy tágabb nemzetközi körforgásba, kapcsolatokat teremve a külföldi és a helyi alkotók között. A 2000-es évek elejétől működő Szárhegyi Korkép Művésztelep világszinten is jegyzett tábor, amely teljes műfaji szabadságot hirdetett. Elsősorban Siklódi Zsolt, a tábor művészeti vezetője és Erőss István, a művésztelep művészeti tanácsadója nevéhez kapcsolódik. Ennek eredményeként az utóbbi másfél, két évtizedben nagy számban születtek a természetművészet műfajához kapcsolódó vagy ahhoz közel álló efemer alkotások.

A bulgáriai Gabrovo után a Gyergyószárhegyi Kulturális és Művészeti Központ látta vendégül a második állomásához érkezett Global Nomadic Art Projectet (GNAP) 2017, amely egyben a Gyergyószárhegyi Művésztelep idej, második kiadása volt. A részt vevő alkotók a helyi művészekkel folytatott közös munka mellett számos kulturális és természeti örökségi helyszínt ismerhettek meg. Ezt követően nyitott **A variációk véglegességének elve** című, az idén harmadik szárhegyi alkotótábor, amely a Magyarországon élő NDK (Nehezen Definiálható Közösség) csoport tagjai és a Székelyföldön élő kortárs képzőművészek találkozásának lehetőségét adta meg.

A hatodik évében járó székelyudvarhelyi Pulzus 2012-es létrehozásának ötletgazdája Berze Imre szobrász volt. A kezdeményezés Vécsi N. Zoltán művészettörténész támogatásának is köszönhetően szinte azonnal táptalajra talált. A Haáz Rezső Múzeum igazgatójának, dr. Miklós Zoltán nyitottságának köszönhetően vált a múzeum a művésztelep fenntartó intézményévé. Az induláskor a cél kettős volt: egyrészt a helyi és a külföldi meghívott művészek számára találkozási-alkotási-bemutatózasi fórumot biztosítani, másrészt a városi képtár kortárs művészeti gyűjteményét gyarapítani. A Pulzust nem a műfaji vagy stílári egység vagy az általánosan használt kifejezési formák alkalmazása jellemzi. Évente más-más, távoli helyekről, kultúrkörökből, művészeti közegekből érkeznek a művészek, különböző szakmai irányultsággal, képzettséggel. A Pulzus Művésztelep szakmai pozitívuma inkább abban rejlik, ahogyan a gondolati kommunikáció révén a hely szelleme, a helyszín aurája és az ott megtapasztalt kulturális hatások beépülnek az alkotók munkájába. Az idei Pulzuson részt vettek: Ming-Chin Tung (Tajvan), Soyoung Park (Kanada/Dél-Korea), Szigeti Gábor Csongor (Budapest), Daczó Enikő, Nicu Barb és Sipos-Gaudi Tünde (Sepsiszentgyörgy), Szabó Réka (Csíkszereda), Kövecsi-Kovács Imre, Tamás Borbála és Berze Imre (Székelyudvarhely).

PÁL PÉTER marosvásárhelyi művész munkája Gyergyószárhegyi GNAP Művésztelep

SZIGETI GÁBOR CSONGOR *Private Trap 5.* című munkájának performansz jellegű szállítása a *Pulzus* zárókiállítására

BERZE IMRE székelyudvarhelyi művész munkája
Gyevőszárhegyi GNAP Művésztelep

MING-CHIN TUNG tajvani művész faplasztikája a *Pulzus* zárókiállításán

SZABÓ RÉKA csíkszeredai művész munkája
Gyevőszárhegyi GNAP Művésztelep